

Praktijknetwerk Niet Kerende Grondbewerking bekijkt strip till

Leren niet-keren

De bodem in de winter bedekt laten hoort bij de filosofie van niet-kerende grondbewerking (NKG). Niet ijzer maar plantenwortels moeten de structuur op peil houden. Maar hoe ga je de resten van groenbemesters te lijf? Samen met ZLTO hield het praktijknetwerk NKG deze maand een demobijeenkomst.

In de polders van Schouwen-Duiveland draaien vandaag volop rooimachines onder een strakblauwe lucht. Even lijkt het erop dat de organisatoren te veel koffie en stoelen hebben klaargezet. Toch druppelen gedurende de middag steeds meer telers binnen op de bijeenkomst rond Niet Kerende Grondbewerking (NKG) bij akkerbouwer Harold Simmelink in het Zeeuwse Bruinisse. Simmelink maakt deel uit van het praktijknetwerk dat zich bezighoudt met NKG.

Vandaag organiseert het netwerk samen met de ZLTO een openbare bijeenkomst over NKG, groenbemesters en strooksgewijze bewerking, beter bekend onder de Engelse naam strip till. Simmelink ploegt al enkele jaren niet meer en hij kan zijn toehoorders goed uitleggen waarom: „We hebben de grond veel te lang als een soort substraat beschouwd. Ik heb me de afgelopen jaren flink verdiept in de biologische kant van de grond. Dan besef je dat ploegen een hoop schade aanricht.

Het meeste bodemleven speelt zich af in de bovenste acht centimeter van de grond, omdat daar voldoende zuurstof zit. Als je de boel omlegt, ben je alles wat zich in een jaar tijd heeft opgebouwd weer kwijt. Dat gaat hartstikke dood. De eerste stap is dus om niet meer te ploegen. Maar het is veel meer dan dat. Het bodemleven moet ook gevoed worden en de grond beschermd. Je zult dus veel met groenbemesters moeten doen. Iemand die een keer zijn aardappelland

NKG-specialist Stefan Muijtens vertelt over zijn ervaringen met strip till in snijmaïs. Hij ziet ook mogelijkheden voor strookgewijs grondbewerken in de suikerbietenteelt.

lostrekt en dan tarwe zaait, doet in mijn ogen dan ook niet aan minimale grondbewerking. Daar is meer voor nodig."

Eenzijdige bouwplannen

Groenbemesters zijn onlosmakelijk verbonden met NKG en leveren een belangrijke bijdrage aan de stabiliteit van de structuur. „Staal vervangen door wortels, daar draait hem om“, vat netwerkbegeleider Sander Bernaerts van DLV Plant het samen. „We denken vaak dat vorst goed is voor de bodem, maar een goed beheerde bodem heeft dat niet nodig. Als de bouwvoor goed doorworteld is, dan blijft de structuur intact. Bovendien voer je met een groenbemester vers organisch materiaal aan en leg je mineralen vast. Wie geen groenbemester zaait, laat vier tot vijf maanden fotosynthese liggen. Zonde, want dat betekent dat er calorieën verloren gaan.“ Het steekt hem dat telers steeds vaker weer van groenbemesters af stappen, bijvoorbeeld omdat aaltjes een probleem vormen. Bernaerts: „Het echte probleem is dat er te weinig verscheidenheid zit in de bouwplannen. Naast een vaak beperkte rotatie bestaat het grootste deel van de groenbemesting uit bladrammenas en gele mosterd. Allebei uit de kolenfamilie. Terwijl er zoveel meer keus is.“

Om dat te laten zien, neemt Bernaerts de bezoekers mee naar buiten. Simmelink heeft op een 14 hectare groot perceel vijftien verschillende mengsels groenbemesters gezaaid, met daarin ook 'exoten' als huttentut, boekweit en wikke. Op enkele plekken ligt zelfs een mix van negen soorten. De boodschap van Bernaerts is: er is ruime keus aan planten die geen directe familie zijn van de grote akkerbouwgewassen en die het bodemleven van een gevarieerd menu kunnen voorzien.

Glyfosaat

NKG-telers stellen speciale eisen aan een groenbemester. Een probleem waar zij tegenaan lopen, is dat ze in het voorjaar de restanten van de groenbemesters niet goed weggewerkt krijgen. In het bijzonder geldt dat voor winterharde groenbemesters

of wanneer er vroeg in het voorjaar een fijnzadig gewas gezaaid moet worden, zoals uien. Doodspuiten gebeurt wel, maar veel gangbare akkerbouwers streven er – net als hun biologische collega's – naar om geen gebruik te maken van glyfosaat. Dat kan door te kiezen voor gewassen die na maaien niet hergroeien, relatief weinig verse massa maken of snel kapotvriezen. Bij gewassen die later gezet worden, zoals aardappelen, kan het wenselijk zijn dat een groenbemester juist niet kapot vriest en alvast wat water verdampt in het voorjaar, om de grond te helpen opdrogen. Zwarte graspollen zijn echter uit den boze.

Een mogelijkheid die aan de orde komt, is het zaaien van zomergerst. Wanneer dit gewas in het najaar gezaaid wordt, zal het in het voorjaar niet sterk uitstoelen, terwijl het in de regel niet kapot vriest. Netwerkteelner van het eerste uur Cees van Tiggelen uit Halsteren ziet daar wel wat in. „Ik wil mijn grond zo groen mogelijk houden. Ik zit voor een deel op erg slompgevoelige grond, vandaar.“ Hij informeert gelijk bij een toeleverancier, die ook aanwezig is, of die dit najaar nog zomergerst kan leveren. Hij wil het na de oogst van korrelmaïs inzaaien.

Stroken bewerken

Hoewel ook NKG'ers niet ontkomen aan het gebruik van een woelpoot of zelfs een frees, blijven zij zoeken naar manieren om de grond zo min mogelijk verstoren. Vandaar dat de in Nederland nog onbekende techniek van strip till de belangstelling heeft gewekt. Bij strip till wordt de grond alleen bewerkt op de plek waar de gewasrij komt. Op het land van Simmelink is een zwaar uitgevoerde machine van Orthman te zien en een lichtere uitvoering van Kuhn. Het werkingsprincipe verschilt niet veel: een schijf snijdt de gewasresten door, waarna twee stervormige wielen de resten aan de kant harken. Vervolgens trekt een tand de grond open en maken schijven en aandrukrollen de geschoonde zaaistrook af. Op klei zal deze bewerking al in het najaar gedaan moeten worden.

Ervaringen met de werkwijze zijn er in Nederland alleen in de maïsteelt, waar ►

Deelnemers

Harold Simmelink,

'Alleen voor bieten kun je niet in strip till investeren'

Sander Bernaerts,

'Staal vervangen door plantenwortels'

Huug Luyk,

'Eerst maar eens sporen zien te voorkomen'

Cees van Tiggelen,

'De grond liefst zo groen mogelijk'

Serie studieclubs

Samen weet je meer dan alleen. De Nederlandse akkerbouwer schuwt er niet voor om zijn kennis te delen met collega's, om teelten op een hoger plan te brengen. In studieclubverband komen de cijfers op tafel, worden elkaars bedrijven bezocht of helpen externe deskundigen bij het beantwoorden van vragen. AkkerMagazine brengt een aantal akkerbouwstudieclubs in beeld. Van de traditionele akkerbouwgewassen tot grove groenten en van teeltechniek tot economie, vindt u in 2012 in iedere uitgave een verslag van een bijeenkomst. Deze keer: het praktijknetwerk Niet Kerende Grondbewerking.

Praktijknetwerk Niet Kerende Grondbewerking (NKG)

Het praktijknetwerk NKG is geen gewone studieclub, maar valt onder een subsidieregeling van de overheid. Groepen boeren worden hierin financieel gesteund bij innovatie op het gebied van duurzaamheid. Een externe partij verzorgt meestal de aanvraag en de begeleiding. In dit geval is dat DLV Plant. Het praktijknetwerk NKG is een groot netwerk met vier groepen telers, verspreid over Nederland. Zij houden regelmatig veldbijeenkomsten en doen veel eigen experimenten met uiteenlopende werktuigen en behandelingen. Meer informatie is te vinden op www.nietkerendegrondbewerking.nl. Zie voor andere voorbeelden van netwerken: www.praktijknetwerkenindelandbouw.nl.

de bewerking gecombineerd wordt met een precieze plaatsing van mest. „Dat werkt goed”, zegt Stefan Muijtens, die als zelfstandig specialist op het gebied van minimale grondbewerking betrokken is bij proeven in Limburg. „Bij de oogst viel het op hoe goed de draagkracht was. Ondanks de vele regen was de schade aan het perceel minimaal.”

Ook in suikerbieten en koolzaad ziet hij mogelijkheden. In andere gewassen niet, omdat de rijenafstand ruim genoeg moet zijn. Muijtens: „In Frankrijk is de techniek sterk in opkomst. Daar zoeken telers naar goedkopere bewerkingen. Bovendien wordt de grond bij minimale grondbewerking hier en daar toch te hard. Strip till is een mooi compromis. Voordeel is dat je brandstof bespaart en het deel van de grond tussen de stroken helemaal niet verstoort.”

Het verhaal over draagkracht spreekt netwerkdeelnemer Huug Luyk aan. Hij is bedrijfsleider op het grootlandbouwbedrijf

Wilhelminapolder. „Wij zitten op zware klei en werken met grote machines. Het gevaar van bodemverdichting is daardoor altijd aanwezig. We hebben dit jaar besloten om met de kipkarren van het land te blijven. Combines en roomachines hebben consequent aan de randen van de percelen gelost, ongeacht of de bunkers helemaal vol zaten of niet. Die beslissing kost ons capaciteit. We ploegen nog steeds, maar dit is een eerste stap naar minder intensieve bewerkingen. NKG is voorlopig een stap te ver.” Wel vindt Luyk het waardevol om ervaringen van collega's te horen.

Investeren

Het bewerkingresultaat van de strip till-machines valt Luyk niet tegen. Simmelink heeft de Kuhn Striger met ongeveer 15 kilometer per uur 10 centimeter diep door de groenbemester getrokken. Komend voorjaar

zullen er bieten in de stroken gezaaid gaan worden. Simmelink ziet de aanpak helemaal zitten. „Ik wil meteen wel op grotere schaal met strip till aan de slag. Maar de machine die hier staat, kost rond de 20.000 euro. Die kan ik op 6 hectare bieten natuurlijk nooit rendabel rekenen.” Simmelink zou graag zien dat meer telers bij hem in de buurt geïnteresseerd raken in NKG. Dat zou ook mogelijkheden bieden om samen te investeren in mechanisatie. Aan Simmelinks enthousiasme zal het niet liggen. Hij heeft er zichtbaar plezier in om zich verder in de materie te verdiepen. Ook is de omschakeling hem meegevallen. De gevreesde 'opbrengstdip' bleef uit. „Ik heb in het tweede jaar zonder ploegen 63 ton netto uien afgeleverd. Daar ben ik super tevreden mee. Toch is het soms wennen. Bij de eerste keer bieten zaaien was de grond erg vast. Gevoelsmatig zit je dat dan niet lekker, maar het bleek dat de bieten prima weggroeiden.” ■

